

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiæ Moralis præcipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualiter dispensatione obligatio voti ccesset. punct. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](#)

transitum absque eius licentia? Quia tunc credendum est perfectorem, seu aptiorem esse ad spiritualem cuiusque profectum validumque esse tale votum, ex vi illius obligari votentem licentiam petere, Sic. Suar. lib. 3. de voto c. 6. num. 24. Sanch. cap. 33. num. 3.

5. Porro Prælati gaudentes hac potestate irritativa sunt omnes illi, quibus religiosus ob religiosum statum subditur est Vnde Generalis, Provincialis, Visitator Provinciae, Prior, seu Rector Collegij hac potestate comparatione suorum subditorum portuntur, & tradunt omnes Superiores vero seu vice priores, quique in Societate appellantur ministri (est nomine Superioris insigniantur) hanc non habent potestatem, Quia vero Superioris non sunt; sicutdem non proprio nomine sed alieno imperante, neque in virtute obedientie percipiunt, neque a peccatis absoluunt, nisi quando Prælati a loco convenient abeat. Poterunt tamen sape executionem voti impedire occupando subditum; qualiter occupare possent si nullo voto astricte esset. Sic alius relatis docet Sanch. l. 4. de voto c. 33. n. 16. Suar. lib. 6. de voto cap. 7. n. 17.

6. De Pontifice est aliquas difficultas; an gaudeat hac potestate dominativa in omnibus religiosis? Et quidem quantum Pontifex est & supremus Ecclesie caput illam non habet; vt diximus puncto 2. Bene tamen quantum quilibet religiosus voto obedientie & religionis professione illi subiicitur. Sic post alios antiquiores, quos referunt docent Valentia. l. 2. disp. 6. q. 6. punct. 6. post principium, Suar. lib. 6. de voto c. 7. n. 18. Sanch. lib. 4. cap. 24. n. 10. Layman lib. 4. tract. 4. summa c. 7. n. 8. Clavis Regia lib. 6. c. 10. n. 17. Bonac. disp. 4. q. 2. punct. 7. §. 2. num. 6.

7. Deinde est difficultas de monialib[us] Abbatissis, seu Prioris; an habent hanc potestatem? Ratio dubiis est. Quia non videatur necessaria haec potestas, cum eam habeant Prælati regulares, quibus ipsi moniales subduntur. Deinde huiusmodi Abbatissas iurisdictione spirituali carent, vt multis relatis probat Sanch. lib. 6. summa c. 1. n. 17. Sed potestas irritativa vota in iurisdictione fundatur. Brgc carentes iurisdictione potestate dominativa carent. Nihilominus plures graueisque Doctores his Abbatissas concedunt tam potestatem ad irritanda vota, quam habent Prælati comparatione religiosorum; eo quod votum obedientie ipsi, sicut & aliis Prælati emittuntur. Sic Sayro in Clavis Regia lib. 6. c. 10. n. 7. & 13. Lessius lib. 4. 40. dubio 18. n. 13; in 2. editione. Suar. lib. 6. cap. 7. in fine. Sanchez pluribus relatis lib. 4. c. 33. n. 19. Ceterum mili probabilitatis apparer, sola ea vota possit Abbatissas irritare, quæ domestica gubernatione desine posse. Sic docuit Azor. 1. p. lib. 11. cap. 17. q. 3. ad finem. Ratio est: quia Abbatissæ nullam aliam in moniales potestatem habent nisi domesticam & politicanam; & in ordine ad bonum temporale domus & familias; neque moniales eis obediunt promittunt nisi in his rebus, que hanc domesticam, & politicanam gubernationem spectant; vt ipsemet Sanch. lib. 6. summa c. 1. n. 17. & sequentibus probat. Ergo solum irritare poterunt vota hanc gubernationem domesticam sp[ec]ialitatem. Quia solum in hac parte Superiores sunt, & monialia voluntatem habent subiectam.

8. Rufus dubitans, quos religiosos dicit Prælati supradicta potestate gaudent? Certum est esse illos, qui sibi subiecti sunt ex voto obedientie & religiosi status ameti vota solemnia non emiserint, sed solum implicita. Ut contingit in Societate Iesu. Quia vero sunt religiosi; & quantum est ex parte sua plenius superioribus subiecti. Sic Suar. lib. 6. de voto cap. 7. n. 10. Sanch. lib. 4. c. 33. n. 24. Possunt autem ab hac subiictione religiosi perficte vel imperfecte eximi, si perficte & integrè eximantur; qualiter eximuntur scholares & coadiutores à Societate dimitti, & quatenus eximerentur religiosi professi cum quibus Pontifex ex plenitudine sue potestatis dispensaret, & à votis absoluueret, eorum vota irritabili non sunt. Quia non sunt religiosi & statu religioso celsante cessa fundamentum irritacionis. Et tradit Sanch. lib. 4. de voto c. 30. n. 23. Si autem imperfecte à subiectione eximantur, Quia tunc absolute manent religiosi, poterunt eorum vota irritare illi Prælati, quibus subiectiuntur; sicut alii, à quorum potestate manent exempli.

9. Hinc sit, nullum Prælatum regularem posse irritare vota religiosi creati Episcopi; tamen illa fecerit antequam in Episcopum eligetur. Quia Episcopi creatione eximuntur religiosi à subiectione omnium prælatorum regularium; sed quia adhuc Pontifici ut omnium religiosorum generali Prælato manet subiectus, poterunt ab ipso eius vota irritari. Sic Suar. l. 6. de voto c. 7. n. 10. Sanch. l. 4. c. 30. n. 21. Idem quod dictum est, de religioso creto Episcopo, dicendum est de eiusdem, si ejusdictio iusta sit & perpetua. Quia ob illam cessionem excluditur religiosus à regimine religionis, & à Prælatorum regularium potestate. Non tamen excluditur a pontificis regimine, & potestate, proinde Pontifex solus poterit vota ejus irritare non alii. Sanch. d. cap. 3. n. 26.

10. Secundum infero, vota nouitorum, neque à Prælatis regularibus, neque à Pontifice esse irritabili. Quia adhuc

Ferd. à Castro, Sum. Mor. Pars IIII.

sunt sui iuris, neminiisque ex voto obedientie subiecti. Sic Nuarr. sum. 12. n. 6; Azor. 1. p. lib. 1. c. 17. q. 20. & vt. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 13. n. 20. in 2. edit. Sayro in Clavis Regia lib. 6. c. 10. n. 15. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 6. de voto c. 7. n. 11. Sanch. lib. 4. sum. c. 33. n. 28. Bonac. disp. 4. q. 2. punct. 7. §. 2. n. 32. Laym. lib. 4. sum. tr. 4. punct. 7. n. 9. Poterunt tamen Prælati regulares, quibus competit gubernare nouitios & experitiam religionis idonei sunt, omnia illorum vota suspendere, quae onera religionis & nouitatus exercitia difficultiora reddunt. Ne ob hanc difficultatem minus apud religioni iudicentur, & ipsi religio dispiceat. Bonac. Laym. Lessius locis allegatis. Sanch. n. 32. in modo credo si notabilitate onera religionis aggrauant sive per se, sive ex dispositione subiecti, ipso iure suspensa esse; quippe que impedimento sive maiori boni, nempe liquido religionis experimento. Sic Lessius n. 80. Sanch. alius relatis n. 37. Sayro c. 10. n. 15. Hac procedunt de votis personalibus; nam realia tarda, vel numquam exercita nouitatus impeditur aut ea difficultiora reddit: idemque nec Prælati regulares ea valent suspendere. Azor. c. 17. q. 20. Lessius n. 80. Suar. num. 21. Sanchez n. 36. Secus est si nouitio deficiunt commoda alimenta, ob quorum defectum sibi apparet religio difficultior, posset vitio vota realia suspendere, vt claram religionis capia experientiam, & ne periculo exponatur illam deferendam; quia est eadem ratio, ac de votis personalibus. Adeo qualiter vota tam realia, quam personalia posse ab ipso nouitio in opera, & exercitia nouitarius commutari, ut potest in rem euidenter meliore. Sed ne omnia opera nouitatus exceptuenda vi voti obligatus existat, quod durum esset, & scrupulis exceptu, oportet commutationem esse non ita indeterminatam, & consilium, sed determinatam, & claram in hæc vel illa opera penitentia & orationis. Nouitius vero religionem defens. voti prioris obligatione astringitur. Quia credendum est, solum pro illo tempore commutationem fecisse. Excepit nisi contrarium constet ex determinatione temporis, & requalitate commutationis, Sanch. d. c. 33. n. 41. & 42.

P V N C T V M IX.

Qualiter dispensatione obligatio voti cesseret.

S V M M A R I V M.

1. Cessat dispensatione obligatio voti.
2. Dispensatio est actus non ordinis, sed iurisdictionis Ecclesiastice.
3. Expofitulat causam, ut licita, valida sit.
4. An bona fide dispensans ex iustissima adesse causam, cum tam non sit, valeat dispensatio? Affirmant Lessius & Sanch. sed probabilius est oppositum.
5. Causa sufficiens dispensationi est que voti executioni obstat.
6. Lenitatem in voto, affirmant aliqui non prestat sufficienciam causam dispensationi.
7. Probabilius est oppositum.
8. Votum emissum in aitare pupillari potest ex defectu plena libertatis a iure praesumptio dispensari.
9. Timor mortis concepit ex naufragio, vel alia causa non opposita ad exorquendum votum non prestat sufficienciam causam dispensationi.
10. Error circa causam impulsam, vel illius causa cessatio prestat sufficienciam causam dispensationi.
11. Item dubium de intentione obligacionis.
12. Si votum occasio sit majoris ruinae.
13. Item si grauem difficultatem in illius executione sentiat.
14. Si dubium sit votum esse impedituum maioris boni.
15. Si commune bonum impediatur.
16. Si cedar in damnum propriæ domus vel familie.
17. Oportet cum dispensatione aliquam admiscere commutationem.
18. Stante causa legitime dispensationis potest superior dispensationem concedere, & aliquando tenetur.

1. Obligationem voti dispensatione cessare in comperto est apud omnes. Quia dispensans relaxat, seu remittit nomine Dei quod per votum debetur. Et sicut facta remissio creditoris vel vices illius habentis debitum extinguuntur, sic facta remissio vices Dei habentis cessat votum. Atque ita dispensationem explicant Suar. l. 6. de voto c. 9. n. 15. Valsq. 1. 2. disp. 17. 8. n. 11. Lessius l. 5. c. 40. dub. 17. n. 112. in 2. edit. Basili Legion. l. 8. de matrim. c. 2. n. 9. Et nos diximus i. p. tract. de legibus disp. vlt. de dispensat. punct. 3. Vbi probamus hanc non esse propriæ dispensationem in iure diuino naturali obligante. Quia nunquam ius naturale obligat, ne possit Ecclesia eiisque Prælati nomine Dei quod ipsi debetur, remittere; sed esse iuris diuini aquitati relaxationem, quam fieri posse iusta causa intercedente iuri naturali conforme est.
2. Hæc autem relaxatio seu dispensatio actus est iurisdictionis

nis spiritualis Ecclesiastica à Christo domino Petro ciuique successoribus concessæ, illis verbis. *Matth. 16.* Tibi dabo claves Regni Celorum & quodcumque solueris super terram erit solutum & in cœlis & *Matth. 18.* Amen dico vobis quemcumque solueritis super terram erunt soluta & in cœlis. Quæ verba ob eius generalitatem iunctæ Ecclesia traditione extendunt Patres ad quodlibet vinculum, quod ob salutem animalium & rectam Ecclesiæ gubernationem conuenient. Cum autem sape animalium salutis & Ecclesiæ recte gubernationi expediat solutio non solum culpa & pena sed voti & iuramenti. Efficiunt sane ad soluendum vota & iuramenta Christus Dominum potestatem suæ Ecclesiæ reliquissime. Hæc igitur potestas est potestas non ordinis; non enim est aliquis ordo deputatus ad hoc ministerium; sed est potestas jurisdictionis externe spiritualis Ecclesiastica; ac proxime petit persona Ecclesiastica habent subditos; illisque in fato externo gubernant inhaerere. Quippe quæ externam Ecclesiæ gubernationem spectat, sicut potestas concedendi indulgentias, excommunicandi, leges relaxandi. Sic Lessius *c. 40. dub. 17. n. 114.* & *115.* Sayio in clavi Regia *lib. 6. c. 11. n. 87.* Sanch. *lib. 6. sum. c. 37. a. 16.* Usque ad *22.* Bonac. alii relatis *10.2. disp. 4. q. 2. punct. 4. 2. 1. 2. cap. 3.* Bafil. Leg. *lib. 3. de matrim. 6. 4. n. 3. 4.*

3. Ut autem hæc dispensatio licita, & valida sit, causam iustam expostulat: cum enim nomine Dei fiat, & in iure suo diuinorum tantum fieri potest in quantum Deus ipse consenserit. Atque Deus nullatenus est censensus consentire in remissione sui debiti abique causa facta; quippe quæ talis remissio irrationaliter est, & recte Ecclesiæ gubernationi præiudicans. Ergo dispensatio ad fui valorem causam iustum expostulat. Sic Theologi omnes cum D. Tho. *q. 88. art. 12. ad secundum & tertiæ cum Gloss. c. 200. q. 2. verbo adimplere de votu.*

4. Dubium tamen est, an si petens dispensationem illamque concedendis, bona fide procedant, existimantes causam legitimam adesse, valeat dispensatio, nec tenetur dispensatus ad votum suum redire, comprehensa causa insufficiens?

Affirmant Lessius *lib. 2. c. 40. dub. 17. n. 119.* Sanch. *lib. 4. c. 4. 4. n. 10.* Quia aquitati consonum esse videunt ad sedando scrupulos, pacandasque conscientias, & Ecclesiæ rectam gubernationem, ut Deus remissionem voti nomine ipsius bona fide faciat, approbet, & confirmet. Si enim cum causa dubia existit ad dispensandum, potest Prelatus validè & licet dispensare; Ut docent Syluerter verbo dispensatio *q. 14. n. 20. fine. Palacios in 4. d. 38. disp. 3. ver. 1. e. 1. igitur. Sanch. lib. 4. sum. c. 45. n. 10.* Layman *lib. 4. sum. trah. 4. cap. 8. num. 5.* A fortiori id poterit, cum tam ipse, quam subditus credunt habere se legitimam dispensationis causam. Ceterum verius credo ob causam legitimam, sed in re illegitimum, non subfistere dispensationem, esto dispensans & dispensatus excusentur a culpa. Quia ad sedando scrupulos, & pacandas conscientias id necessarium non est, sufficiit enim quod praesumatur legitimam esse dispensationem, quæ recte praesumi potest, quoties conceditur ex causa, quæ creditur legitimam; immo ex causa qua dubia est. Non stante hac presumptione tutus est dispensatus, & securus procedit. Quod vero dispensatio detecta nullitate causa subsistat, neque ad rectam gubernationem, neque ad scrupulos vitandos, sed danasque conscientias expeditis potest expedit contrarium, ne Deus censorius errori fauere. Addit ira & Doctores Camare ad dispensationis valorem, causam legitimam requiri. Ergo verum & non apparentem tantum. Sic ex relatis Joan. de Salas & Basili. Legion. docu. 1. p. 1. r. de leg. *disp. vlt. punct. 8. §. 2. n. 5.*

5. Sed inquires quæ causa sufficiens sint ad voti dispensationem? Respondet illas esse, quæ voti executioni obstant. Nam cum obligatio exequendi votum cedat in honorem Dei, & in votantis utilitatem, non est censendum illius remissioni consentire, nisi adit causa huius executionis obligacionis impediens. Sic vniuersi Doctores cum D. Tho. *2. 2. q. 88. art. 12.* Causæ autem obstantes executioni voti suntur, tum ex modo vouchandi, tum ex materia voti. Ex modo vouchandi, si imprudenter, temeriter, & abique perfecta deliberatione votum emissum sit, quod contingere potest, eo quod in tenera aetate votum conceperis, vel quia interueniente metu, in tristitia, aliave passione, vel errore circa causam impulsuisti vouchasti, vel quia causa, ob quam morus fuitst ad vouchandum, cauisti. Nam in supradictis causis regulariter sic vouchans periculosa habet voti violandi. Quia non praesumunt voti affectum esse. Præterea quia supradictæ causa diminuunt voluntarium, ac proinde voti obligationem, quæ ex libera vouchantis voluntate procedit. Ergo præstant iustam causam dispensatione. Sic ferè omnes Doctores, ut videtur apud Suan. *lib. 6. de voto cap. 17. num. 8.* Sanch. de matrimonio *lib. 8. disp. 10. n. 12. & lib. 4. sum. cap. 45. num. 27.*

6. Difficultas tamen est, si contingere, sic vouchant, specialis difficultatem exequendi votum, non habere, neque speciale periculum illud violandi; an ex eo solum, quod immaturæ & imperfectæ deliberatione votum emiserit, habeat

sufficientem causam impenetrandi dispensationem? Negant Valent. *2. 2. disp. 6. q. 6. punct. 7. ad finem.* Motu quoque transgressionis, nulla adiutor cauila obtinat executioni voti. At omnes Doctores sentiant causam legitimam dispensationis illam tantum esse, quæ voti executioni obstat. Ergo defectus plena libertatis in vouchando, non præstat in supradicto casu legitimam dispensationis cauila. Confessit Suan. *lib. 6. de voto c. 17. n. 14.* vbi ait, licet votum fuerit clemente factum, & tamen non nocet, sed potest utile inveniatur, non est illa sufficiens cauila tollendi votum. Fauer Leonardus Lessius *lib. 2. cap. 40. dub. 17. n. 120.* & Layman *lib. 4. sum. trah. 4. c. 8. num. 3.* afferentes leuitatem in vouchando, præstant facultatem dispensationis imperatione, ita quæ enim inserviant levitatem non præstat cauila sufficientem, sed supponit aliunde sufficientem cauila, præstat ut faciliter dispensatio concedatur.

7. Ceterum verius credo, defectum perfectæ, & mensuræ deliberationis vnde cumque proveniat, præbatur sufficientem cauila relaxationi. Sic exprel. Tho. Sanch. pluribus relatibus lib. 8. de matrim. *disput. 20. numer. 12.* & sequent. & lib. 4. sum. *capit. 45. numer. 28.* Ratio est: quia Doctores tempore assignant pro cauila ad dispensandum in votis, facilitatem in vouchando, & perfectæ libertatis defectum; ac aliquantum difficultatem exequendi votum, & periculum violandi illud; ut videtur est in Nauar. *cap. 12. numer. 25.* & *77.* Azor. *c. 1. lib. 11. cap. 15. quest. 5. fine Lucidus Lopez t. p. infralectio t. 49. ver. leuitus. Graffia. 1. p. decr. lib. 2. cap. 31. in fine Aragon. 2. 2. quælibet 88. artic. 1. conclus. 3. Emanuel Sæ verbo voti irritatio, numer. 9. Bonac. *disput. 4. quest. 2. punct. 7. 3. num. 24.* & alia passim. Sed grauis difficultas exequendi votum, & periculum violandi illud, est sufficiens causa dispensationis (ut statim dicimus) ergo etiam erit sufficiens cauila, leuitas in vouchando, & defectus plena libertatis. Neque ratio in contrarium virget. Admitimus namque cauila sufficientem ad dispensandum debere executioni voti obstat. Negamus tamen defectum plenæ deliberationis non esse huicmodi: per enim obstat, cum votum emititur, licet potest non obstat; sed hoc est per accidens. Secundò respondet cum Sanch. locis alleg., causam obstantem executioni voti requiri pro dispensatione voti perfectæ voluntarii; sed pro dispensatione imperfectæ voluntarii. Quod satis colligetur ex voto per vim & dolum extortum, quod ve statim dicant dispensari potest, tametsi nullum periculum habecas violationis.*

Aduero tamen est defectus plena & perfectæ libertatis præster sufficientem cauila dispensationi, sed non semper, sed raro tam præstat ita absolute ut sufficiat ad votum omnino relaxandum abique aliquæ commutatione. Prudens enim arbitrio spectanda est; cum gratias voti, cum causa, qua defectus libertatis brutus est. Et ex illius indicandum, ut possit absoluta dispensatio concedi, an potius debet haec commutatione admixta. Et frequenter communatio est admixenda: Sic Sanch. *lib. 4. summi. cap. 45. numero 28.* Confessit Suan. *lib. 6. de voto cap. 17. numer. 3. fine.* & numer. 4.

8. Hinc fit, votum emissum in ætate pupillarum posse ob defectum plene liberari à iure praæsumptum, dispensari etiam abique vila commutatione. Quia benignitatem diuina expedit, ut obligationem in tenera ætate suscepimus, ita rigide acceptet, quin Pontifici, alisque Prelatis remiserit. Illius liberam solutionem. Et licet in *cap. 2. de voto* Pontificis dispensatio cum eo, qui votum peregrinationis Hierosolymitanæ fecerat, eo quod tenera ætate, facilitate potius quam arbitrio distinctionis emiserit, grauen commutationem imponeretur, non fuit ex necessitate, sed ex convenientia; ne Pontifex ab isto visitato admiscendi semper commutationem, recederet. Sic Sanch. *1. 8. de matrim. disput. 20. num. 13.* & *4. sum. cap. 45. num. 30.*

9. Fit secundò: timor mortis conceptus ex naufragio, infirmitate vel alia causa ad exorcendum votum non appositata, non præstat regulatiter sufficientem cauila dispensationis. Quia frequenter non excludit maturam deliberationem, sed cum matura & prudenti deliberatione votum emittimus, ut timor cesset, & securus fias. Si tamen aliquando ob nimium affectum conferuandi vitam præcepis fucis in vouchando, & ceterum dispensari posse votum, sed commutatione admixta. Et idem est, si votum emiseris ita, tristitia, aliave passione concitat, præstar enim illa inconfidetur in vouchando aliquamcauila dispensationis; ac proinde commutatione indiget. Colligitur ex Sanch. *disput. 20. numer. 14.* & *cap. 45. numer. 31.* Quod si metus fuerit incursus ad execundum votum, ac proinde intus, eto leuis fuerit, credo præbatur sufficientem cauila integræ dispensationi. Tam quia est faxis probable, illud votum non obligare, cum quia cedit in honorem Dei, ut facile remittat obligationem, cui iniquitas cauila dedit, ne iniquitati fauere videatur. Sanch. *disput. 20. n. 15.* & *4. sum. 32.*

DE
CASTE
PALA
TON
II

10. Fit tertius, error circa causam impulsam vel illius cause cessationis est sufficiens causa, ut dispensatio voti concedatur; quia minuit voluntarium. Sed non debet dispensatio absoluere concedi, sed commutatione apposita. Ut colligatur ex cap. magno de votis. Vbi ob cessationem causa impulsus votum dispensatum est, sed apposita grata commutatione. Sanch. disp. 20. n. 16. & cap. 45. n. 33. & 34.

11. Fit quartus dubium de intentione obligationis praestare causam dispensationis, saltem commutatione admixta; quia in diuinum honorem cedit facilis remissio debiti, de quo satis non constat. Sic Sanch. lib. 8. de matrimonio. c. 20. n. 21. & lib. 4. fum. cap. 45. n. 39.

Porro ex materia voti sumuntur variae causae executionis voti obstantes, ac proinde sufficiences ad illius dispensationem.

12. Primum, si votum spectatae communis hominum fragilitate, vel spirituali dispositioni votentis, occasio sit maioris ruinae. Quia tunc in Dei honorem, & votentis utilitatem cedit dispensatio. Quapropter dispensari poterit votum non quam peccandi mortaliter, non petendi debitum in conjugatis, ob periculum transgressionis, quod communiter adest. Et idem est si spectata votentis fragilitate, in malitia, frequenti violationis occasio fuerit; quia iam votum reditum est inutile. Sic Suan. l. 6. c. 17. n. 9. Sanch. l. 8. de matrimonio. disput. 20. n. 17. & l. 4. fum. c. 45. n. 40. Layman. l. 4. fum. tract. 4. c. 8. n. 5. Leffus lib. 2. c. 40. dub. 17. n. 120.

13. Secundum, si in voti executione grauem difficultatem, nec fatus praefiam fientis. Nam etiò insufficiens sit, vt voti obligatio cetero, sufficit tamen ut dispensatio concedatur. Tum quia executio voti non est fatus voluntaria, tum quia benignitas Dei ostenditur remittendo promissionem sibi factam, ob difficultatem non praefiam, quam habet promittens in illius executione. Et præterea; quia regulariter cum gratia difficultate exequendi votum, nec fatus praefiam, coniunctum est periculum violandi illud. Sanch. lib. 8. de matrimonio. disp. 20. n. 18. & 22. Suan. c. 17. n. 12.

14. Tertiù si dubium sit, votum esse impeditum maioris boni. Quia stante hoc dubio non fatus constat, an votum illud gratum sit Deo, præstat ergo de mediis tolli, tum ne honor diuinus incertus sit, tum ut conscientia votentis secuta reddatur. Suan. c. 17. n. 10. Sanchez l. 8. disp. 20. num. 8. & lib. 4. fumme. 45. n. 6. & 17. Aduerterit bene Sanchez maiorem illius boni impediri bonitatem spectandam esse, attenta voti materia non solum in se considerata, sed etiam voto affecta, quia viraque bonitas ex voti obligatione sequitur. Alioquin votum non impedit maius bonus. Idem est dicendum, si ex dispensatione speraret etiam, sub dubio maior utilitas votentis; quia eo casu non est certum, votum vilie votentis esse; potius enim creditur minus vilie esse. Suan. & Sanch. supra.

15. Quartus si ex voto bonum commune Reipublice imperiat, præstat sufficiens causam dispensationi, quia videatur gratius Deo & boni communis iacturam impedit, quam voti obligatione teneri. Vnde si matrimonium iudicetur expediens ad fedandos animos discordes, stabilendamque pacem alicuius Provincie, vel ciuitatis poterit astrictus voto castitatis, vel religionis, dispensari, vt matrimonium ineat, & idem est de votente ieiunio, quod publicam confessionem, vel letacionem impedita. Suan. l. 6. c. 17. n. 13. Sayro in Clau. Regia l. 6. c. 12. m. 29. Sanch. l. 8. de matrimonio. disp. 20. n. 14. & lib. 4. fum. cap. 45. num. 49. Layman. lib. 4. fum. tract. 4. cap. 8. num. 5.

16. Quintus, si votum cedar in dannum propriei domus, vel familiæ, poterit dispensari. Quia bono familia prouide, re, & pietatem pertinet; effeteque nimis dura, & gravis obligatio, si cum hac iactura conferuanda esset. Ex quo sit, si peregrinationem votum & times ex tua absentia graue dannum domui, vel familiæ obvientur, poteris dispensari. Suan. & Sanch. locis relatis. Ob conferuandam verò illustrem familiam poteris votum religionis, vel castitatis dispensari admixta commutatione. Quia cedit in honorem Dei creditoris, haec benigna remissio vici, & in specialiæ Ecclesiæ honorem & protectionem, familiarium illustrum conferuatio. Sic Sanch. l. 8. disp. 20. n. 25. & l. 4. fum. cap. 45. n. 51.

17. Aduerterendum tamen est, raro quamlibet ex supradictis causis sufficiens esse, vt integrè & absoluere voti dispensatio concedatur; sed opertore aliquam misere commutationem præcipue cum votum graue est & perpetuum; quale est votum castitatis, religionis, peregrinationis Hierosolymitanæ, Romane, obsequij personalis in Xenodochio. Quòd enim votum grauius est & excellenter; eo grauiorem causam ad sui relaxationem expostula. Suan. lib. 6. c. 17. à n. 14. Sanch. lib. 8. de matrimonio. disp. 20. à n. 28. & lib. 4. fum. c. 45. n. 19. & 22. Layman lib. 4. tract. 4. c. 8. n. 5. Quod si aliqua causa arbitrio prudentis præsumatur sufficiens ad integrum alicuius voti dispensationem poterit leceri concedi, quia credendum est Praelato vnum facultatis dispensandi consilium esse stante causa dubio legitima. Alias si certius expectanda esset, ra-

Ferd. & Caibro, Sum. Mor. Pars 111.

rò vel nunquam dispensatio coheredi posset, & omnia scrupulis patrent: cum vix sufficientia & certitudo causa cognoscatur. Dispensatio vero subsisteret; si subsisterat causa sufficiens. Nunquam tamen dispensatio concedenda est vt bene notauit Sanch. lib. 4. c. 45. n. 10. Quin dispensanti constet causa aliquam ad dispensandum adesse, & eo non constet, an illa causa sit sufficiens? quia existentia causæ est fundatum, qui facultas dispensandi innititur.

Deinde aduersostante causa legitima potest Superior dispensationem concedere, & aliquando tenetur, nempe si omnibus penitatis indicatur bono communi vel speciali dispensati grauiter expedire. Ut latius dixi tract. 3. de legibus disp. vlt. punct. 8. §. 2. n. 10.

P V N C T Y M X.

Qui potestatem habeant ordinariam dispensandi
& in qua vota?

S V M M A R I V M.

1. Omnes Pralati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem potestatam habent dispensandi comparatione suorum subditorum.

2. A quo Episcopo vota nouitorum dispensanda sunt?

3. An a Praelato regulari? Negant aliqui. Probabiliter oppo-

stunt,

4. Satis contraria.

5. Quia vota sunt Pontifici reseruata;

6. Alius à reservatione excluduntur.

1. Omnes Pralati iurisdictionem quasi Episcopalem habentes comparatione suorum subditorum potestatam habent dispensandi in omnibus votis nisi aliqua fini specialiter reservata. Conclusio ab omnibus admittitur. Quocirca non solum Pontifex, sed Episcopus, Archiepiscopus, Legatus à latere in sua Provincia Summi Pontificis Penitentiarius, capitulii sede vacante, Pralati regulares exempli: Abbates habentes propriam Diocesis potestatem ordinariam habent dispensandi in omnibus votis; quæ reservata non sint. Quia id recte Ecclesiæ gubernationi conuenit, Parochus autem nullo modo hanc potestatem quia iurisdictione in foro externo ad dispensandum reservata non gaudet. Et licet in Iudeis ieiuniiorum, & festorum dispensare possit, cum Episcopus absit ex recepta confertudine habetur, quæ ramen non est circa votorum dispensationem. Vide Suan. l. 6. de voto c. 10. per rotam, Sanch. lib. 4. fum. c. 38.

Dixi comparatione suorum subditorum, quia dispensatio est iurisdictionis exercitum. Quidam autem sunt subditi comparatione Episcopi, & Archiepiscopi, & in quos tam sacerdotes quam religiosos potestatam dispensandi exercere Episcopus possit. Latè dixi tractat. 3. de legibus disp. vlt. de dispensatione punct. 7. per totum.

2. Sunt de nouitate omisimus dicendum à quo Praelato dispensari possint ab Episcopo an à Praelato regulari? Communis sententia defendit posse ab Episcopo; siquidem ab eius iurisdictione non sunt plene excepti, cum religiosi non sint submitti ergo ei possint in votorum dispensatione. Si Suan. lib. 6. de voto c. 11. n. 9. Henriquez lib. 7. de indulgent. c. 22. n. 7. Bonacín. disp. 4. 9. 2. punct. 7. n. 2. 8. Sanch. lib. 4. fum. c. 39. n. 18. Sed dubium estjá quo Episcopo, an ab Episcopo antiqua Diocesis, vel ab Episcopo illius Diocesis, in qua de presenti resident, si forte diversa sit? Et probabiliter existimo ab hoc Episcopo dispensandos esse, non solum quia probabile est per habitacionem transiuentem aliquale domicilium, & subiectum aquiri in ordine ad absolutionem & dispensationem. Sed quia credo nouitios ingrediennes religionem verum & proprium domicilium acquirere, & antiquum relinquere, quia ingrediuntur animo & voluntate ibi perpetuo manendi quantum est ex parte sua, cui non obstat intentio exiendi, si forte sibi religio displaceat, sicut non obstat eligenti domum aliquam ad habitandum intentio deferrendi illam, si incommoda reperiatur, vel alia commodior occurrit. Sic relatis pluribus tradit Sanch. lib. 4. de voto c. 93. n. 2. 2. Bonac. supra.

3. De Praelato regulari plures graueisque Doctores censem non habere potestatem ordinariam ad dispensandum in votis nouitorum, eo quod nouitij non videantur subiecti religionum Pralatinis, nisi querentibus necessariis fuerit ut ipsi religione experiantur & religio ipsos. Quia alia subiectio necessaria non est, neque est unde oriatur. Sed ad supradictum finem non est necessaria potestas absolute dispensandi in votis non prædicantibus supradicto experimento. Ergo Praelatus regularis non habet hanc potestatem. Et confirmat potest; quia non habet potestatem dimissorias concedendi ad ordinis ut pluribus relatis docet Barbolæ p. de potest. Episcop.